

Príklad dobrej praxe sme spojili s metodickou poradou knižníc

Datum 19.10.2026
Subjekt Banskobystrický samosprávny kraj
Region Slowakei
Kategorie Bauwesen, Kultur, Staatsverwaltung und Selbstverwaltung

Hornozemplínska knižnica ukazuje, že kvalitná architektúra a moderné služby majú svoje miesto aj mimo veľkých miest.

Najlepšie nápady často vznikajú vtedy, keď sa ideme pozrieť, ako fungujú veci inde. Alebo inak povedané, nestačí hovoriť o nových trendoch za rokovacím stolom, treba ich vidieť na vlastné oči. Aj preto sa odbor kultúry spolu s riaditeľkami regionálnych knižníc vybral 13. a 14. októbra na výjazdovú metodickú poradu do Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou. Popri pracovnom programe sme mali možnosť vidieť, ako môže vyzeráť verejná knižnica v 21. storočí.

Verejná knižnica sídli v čerstvo zrekonštruovanej budove kultúrneho centra na miestnom sídlisku. Je jeho dominantnou súčasťou, no nachádzajú sa tu aj priestory osvetového strediska, výstavná sieň, multifunkčná spoločenská sála a literárna kaviareň. Celý objekt je vo vlastníctve Prešovského samosprávneho kraja, ktorý bol zároveň hlavným investorom rekonštrukcie v hodnote viac ako 9 miliónov eur. Vzniklo tak miesto, ktoré prepája kultúru, vzdelávanie, stretávanie sa aj každodenný život miestnej komunity a slúži ľuďom rôznych generácií a záujmov.

Miesto, kde chcete tráviť čas

Za dnešnou podobou centra stojí dlhodobé hľadanie inšpirácií. Vranovskí knihovníci boli ako prvá knižnica na Slovensku zapojení do programu Erasmus+, vďaka ktorému navštívili Dánsko, Nórsko, Holandsko, Portugalsko, Poľsko, Česko či Chorvátsko. Práve návštevy zahraničných knižníc priniesli množstvo podnetov, ako organizovať služby, pracovať s komunitou a vytvárať prostredie, v ktorom sa návštevník cíti prirodzene a vítane. Skúsenosti z týchto mobilít sa následne pretavili do konkrétnych riešení. Na približne 1 400 m² výpožičnej plochy vznikli zóny na štúdium, komunitné stretnutia, podujatia, tvorivé dielne, oddych, ale aj zázemie pre mladých ľudí, návštevníkov so zdravotným znevýhodnením či SmartLab vybavený modernými technológiami. Už počas prehliadky bolo zrejmé, že nejde len o novú budovu, ale o premyslene navrhnuté miesto, ktoré reaguje na potreby rôznych skupín návštevníkov.

Každý kút má svoj zmysel

Veľkorysé dispozičné riešenie prinieslo nové možnosti usporiadania regálov, nábytkových systémov aj oddychových zón. Bežne zaužívané rozloženie „regál – ulička – regál“ nahradili mikropriestory s policovými systémami v šesťuholníkovom tvare, takzvané včelie úle. Knižnica tak získala viac miesta pre knižničný fond, no zároveň aj komfortné študovne, oddychové zóny, archív, detské kútiky či obývačku pre mládež. Súčasťou stolíkov sú zabudované elektrické zásuvky, USB porty aj bezdrôtové nabíjanie.

Hoci je budova mimoriadne priestranná, ani pri prvej návšteve sme nemali problém zorientovať sa v nej. Premyslený navigačný systém a vizuálne prvky na podlahách i stenách návštevníkov prirodzene vedú tam, kam potrebujú. Počas prehliadky bolo cítiť, že zmenu oceňujú aj samotní zamestnanci.

Nové pracoviská a kvalitné technické vybavenie im priniesli lepšie podmienky pre každodennú prácu.

Po prehliadke priestorov sme si potvrdili, že nová Hornozemplínska knižnica skutočne myslí na všetky generácie. Deti tu objavujú prvé príbehy, tínedžeri získali priestor pre seba a dospelí nachádzajú pokoj na prácu, štúdium či stretnutia. Všetci však získali aj niečo, čo sa do žiadneho regálu nezmestí – miesto, kde môžu tráviť čas spolu. Knižnica tu nie je len o knihách, ale aj o rozhovoroch, nápadoch a zážitkoch, ktoré si chceme zapamätať.

Dobrá architektúra nepatrí len veľkým mestám

Vranov nad Topľou ukazuje, že aj obyvatelia menších regiónov si zaslúžia verejné priestory vytvorené s rovnakou ambíciou, akú poznáme z veľkých európskych miest. Realizátori od začiatku odmietali prístup „do Vranova to stačí“ a cieľom bolo vytvoriť stavbu európskej úrovne. Budova rešpektuje pôvodný charakter objektu, no zároveň prináša súčasné architektonické a technologické riešenia zodpovedajúce najnovším štandardom verejných stavieb. Pochôdzne a zelené strechy navyše dotvárajú jej charakter a reagujú aj na aktuálne environmentálne požiadavky.

Z Vranova sme odchádzali s presvedčením, že kvalitná architektúra a premyslené verejné budovy nemusia vzniknúť len vo veľkých mestách či ekonomických centrách. Podarilo sa tu vytvoriť miesto, ktoré môže byť inšpiráciou aj pre ďalšie regióny Slovenska. Hornozemplínska knižnica je dôkazom, že investícia do kultúry je zároveň investíciou do kvality života. Do priestoru, kde ľudia netrávia čas len preto, že musia, ale preto, že sa tam cítia dobre. Práve preto je tento projekt príkladom hodným nasledovania.

Spracovala: Veronika Mezeiová, odbor kultúry

Doplnkový zdroj: bulletin k slávnostnému otvoreniu multifunkčnej budovy kultúrneho centra – „Budujeme novú modernú knižnicu, príbeh pokračuje...”

Foto: odbor kultúry BBSK

<https://www.bbsk.sk/aktuality/priklad-dobrej-praxe-sme-spojili-s-metodickou-poradou-kniznic>